

Grande scriptores german

Un collection de classicos in interlingua

Traducite in interlingua per
René Hartmann

Union Mundial pro Interlingua
2018

Grande scriptores german

Un collection de classicos in interlingua

Traducite in interlingua per

René Hartmann

Photo del copertura: Günther Dillingen, Pixabay.com

Layout: Thomas Breinstrup

Bibliotheca electronic **in interlingua**

www.interlingua.com

Publicate in le Bibliotheca electronic in interlingua per le Union
Mundial pro Interlingua con permission del traductor

www.interlingua.com

© 2018 René Hartmann

Tote derechos reservate. Iste texto es facite disponibile pro uso non-commercial solmente.

Tote formas de re-vendita o re-distribution electronic o imprimate es prohibite sin permission in scripto. Nulle parte de iste publication pote esser reproducite, copiate, conservate in un systema de cercar o transmittite in ulle forma o per ulle methodo: graphic, electronic, mechanic, photographic, registrate sur disco o cassetta, transferite a bases de datos o in altere maniera sin permission in scripto. Es permittite citar in recensioni con indication del fonte.

Veritates improbableile

“**T**res historias,” un officiero vetule diceva a un soirée, “es de sorta que io mesme los perfectemente crede, ben que io me impericularea de esser tenite pro un fanfaron si io los narrava. Proque le homines demanda, como prime condition, del veritate que illo es probabile; mais le probabilitate, como le experientia doce, non sempre es al latere del veritate.”

Narra, alcun invitatos vocava, narra! Proque on cognosceva le officiero como un viro seren e estimabile qui non menti jammais.

Le officiero diceva ridente que ille voleva facer le favor a illes; ma ille diceva de nove in anticipation que ille, in iste caso special, non demandava credentia.

Ma illes lo promitteva a ille; illes solmente demandava a ille que ille narrava, e ascoltava.

“Durante un marcha in 1792 in le campania del Rheno,” le officiero comenciava, “io notava post un combatto un soldato qui martialmente iva in filas malgrado que ille habeva un vulnere a transverso del pectore; al minus on videva le foramine avante in le corregia del cartuchiera ubi le bolletta habeva impingite, e detra un altere in le tunica ubi le bolletta exiva. Le officieros qui non credeva lor oculos de iste estranie vista repetitemente le exhortava ir detra le fronte e facer se esser bandate, ma ille diceva que ille habeva nulle dolor e demandava non esser movite del regimento a

causa de iste vulnere de contusion, como ille lo appellava. Le vespere, quando nos haveva entrate in le campamento, le chirurgo examinava le vulnere. Ille trovava que le bolletta repelleva del osso de pectore, que illo non haveva le fortia de perciar, glissava circa le corpore inter le costa e le pelle, que cedeva elasticamente, e detra exiva ex le pelle, pois que illo colpava le termino del spina. Le malado contraheva solmente un febre vulnerari per iste parve vulnere in le carne e post pauc dies ille de nove stava in filas.”

Como? alcun invitatos demandava perplexe e credeva que illes haberea mal intendite.

Le bolletta? Circa tote le corpore? – Le invitatos reprimava un riso con pena.

“Isto esseva le prime historia,” le officiero diceva, durante que ille prendeva un prisa de tabaco, e taceva.

In le nomine del celo! escappava de un gentilhomine rural; ci vos ha ration, iste historia es de un tal sorta que on non lo crede!

“Dece-un annos depost,” le officiero diceva, ”in le anno 1803, io esseva con un amico in le vico Königstein in Saxonia. Circa un medie hora distante es un grande petreria al bordo del ripa estremamente scarpate, circa 300 pedes in alto del fluvio Elbe. Quando utensiles pesante non pote esser usate, le obreros usualmente jecta objectos solide, particularmente tubos de pipa, in le fissura e lassa al fortia de iste parve objectos, cuneiformemente agente, completamente separar le bloco del rocca. Justo a iste tempore un bloco gigantic de plure mille pedes cubic esseva preparate pro cader. E proque iste momento es remarcabile a

causa del tonitro resonante in le montes e alcun altere apparitiones que resulta del succussa del terra e que on non pote calcular, mi amico e io, inter multe altere habitantes del urbe, quotidianamente iva al petreria pro sasir le momento quando le bloco cadea. Ma le bloco cadeva a mediedie, quando nos lunchava in le hotel in Königstein; e non ante cinque horas del postmeridie nos habeva tempore pro exir e informar nos del circumstantias in que illo habeva cadite. Ma que habeva essite le effecto de iste cadita? Primariamente on debe saper que un banda de solo 50 pedes late esseva inter le pariete de rocca del petreria e le Elbe; a causa de isto le bloco (ci isto es importante) non habeva cadite directemente in le aqua del Elbe ma super le plano sablose de iste banda de solo. Un barca – mi seniores, isto habeva essite le effecto de iste cadita – esseva ponite al siccitate per le pression del aer causate per isto; un barca, circa 60 pedes longe e 30 pedes late, pesantemente cargate de ligno, que jaceva al ripa altere, opposite del Elbe: iste oculos habeva vidite lo in le sablo – que io dice? illos habeva ancora vidite, le die sequente, le obreros qui, con levatores e rolos, faceva effortios pro lancear lo e mover lo del ripa in le aqua. Il es probabile que le tote Elbe (su superfacie) exiva durante un momento, disbordava super le ripa altere e ci lassava le barca, como un objecto solide; circa como un pecietta de ligno remane super le bordo de un bassinetto quando le aqua, super que illo nata, es agitate.”

E le bloco, le invitatos demandava, non cadeva in le aqua del Elbe?

Le officiero repeteva: no!

Estraniel le invitatos clamava.

Le gentilhomine rural diceva que ille ben eligeva le historias que debeva provar su sententia.

“Le tertie historia,” le officiero continuava, “occorreva in le guerra del liberation del hollandeses, durante le assedio de Antwerpen per le duce de Parma.

Le duce habeva blocate le Schelde con un ponte de naves, e le cives de Antwerpen de lor parte essayava, instructe per un italiano, facer saltar lo con naves de foco que illes faceva currer contra le ponte.

In le momento quando le vascellos move a basso le Schelde contra le ponte, un adjutante, nota lo ben, sta super le ripa sinistre del Schelde, apud le duce de Parma; ora, vos apprehende, ora le explosion occorre: e le adjutante, complete, con bandiera e bagage, e sin que le minime le ha accidite, sta super le dextre. E le Schelde es ci, como vos probabilemente sape, un parve tiro de cannon late.”

“Habeva vos comprehendite?”

“Celo, morte e diabolo!” le gentilhomine clamava.

Dixi! le officiero diceva, prendeva le canna e le cappello e partiva.

Senior capitano! le alteres clamava ridente: Senior capitano! Illes al minus voleva saper le fonte del historia aventurese que ille assereva esser ver.

Laxa le, un invitato diceva; le historia es in le addendum del historia del independentia del Pais Basse Unite per Schiller; e le autor nota explicitemente que le poeta non pote usar iste facto, ma le historico, a causa del fidelitate de fontes e le consenso de reportos, debe includer isto.

GEORG CHRISTOPH LICHTENBERG

Aphorismos

ex le “Sudelbücher” (Libros de polluer)

Nihil pote contribuir plus al serenitate que haber nulle opinion.

Nichts kann mehr zu einer Seelen-Ruhe beitragen, als wenn man gar keine Meinung hat.

Ille qui ha duo pares de pantalones vende un e eme iste libro.

Wer zwei Paar Hosen hat, mache eins zu Geld und schaffe sich dieses Buch an.

Guarda te de accidentalmente pervenir a un posto de que facer tu non es capace a fin que tu non debe semblar lo que tu non es. Nihil es plus periculose e plus destrue le serenitate, es peyor pro le honestate e usualmente fini con le perdita de tote le credito.

Hüte dich, daß du nicht durch Zufälle in eine Stelle kommst, der du nicht gewachsen bist, damit du nicht scheinen mußt, was du nicht bist, nichts ist gefährlicher und stört alle innere Ruhe mehr, ja ist aller Rechtschaffenheit mehr nachteilig als dieses, und endigt gemeiniglich mit einem gänzlichen Verlust des Kredits.

Si le homines subito deveniva virtuose, myriades deberea morir de fame.

Wenn die Menschen plötzlich tugendhaft würden, so müßten viele Tausende verhungern.

Le primo passo del sagessa: accusar toto. Le ultime: accordar se con toto.

Der Weisheit erster Schritt ist: Alles anzuklagen, Der letzte: sich mit Allem zu vertragen.

On sovente reprocha al grandes que illes haberea potite facer multo bon que illes non ha facite. Illes poterea responder: considera le mal que nos haberea potite facer e non ha facite.

Man wirft oft den Großen vor, daß sie sehr viel Gutes hätten tun können, das sie nicht getan haben. Sie könnten antworten: bedenkt einmal das Böse das wir hätten tun können und nicht getan haben.

Como va vos, un cec diceva al paralytate. Como vos vide, le paralytate respondeva.

Wie gehts, sagte ein Blinder zu einem Lahmen. Wie Sie sehen, antwortete der Lahme.

Il pluveva si forte que omne porcos deveniva munde e omne homines immunde.

Es regnete so stark, daß alle Schweine rein und alle Menschen dreckig wurden.

Io pensa si on vole edificar alique in le aer, sempre es melior castellos que casas de cartas.

Ich denke wenn man etwas in die Luft bauen will, so sind es immer besser Schlösser als Kartenhäuser.

In Göttingen le garson ha plus fide in ille qui tonde le capite del exterior que in ille qui interprende meliorar lo del interior.

In Göttingen wird der Mann, der den Kopf von außen zurechtmacht, von dem Putsch eines größeren Vertrauens gewürdigt, als der ihn von innen zu verbessern unternimmt.

Isto dice que on debe lucer con le lumine de veritate sin torrer le barba de alcuno.

Das heißt man soll mit dem Licht der Wahrheit leuchten, ohne einem den Bart zu sengen.

Io es convicte que on non solmente se inamora de alteres ma an-

que on odia alteres.

Ich bin überzeugt, man liebt sich nicht bloß in andern, sondern haßt sich auch in andern.

Io lo nota clarmente: Io sovente ha un opinion quando io jace e un altere quando io sta. Particularmente quando io ha mangiate poco e es fatigate.

Ich habe es sehr deutlich bemerkt: Ich habe oft die Meinung wenn ich liege und eine andere wenn ich stehe. Zumal wenn ich wenig gegessen habe und matt bin.

Es damno que biber aqua es nulle peccato, un italiano clamava, como gustabile illo esserea.

Es ist schade, daß es keine Sünde ist Wasser zu trinken, rief ein Italiäner, wie gut würde es schmecken.

Cata cosa ha su latere del die de labor e su latere del dominica.

Eine jede Sache hat ihre Werktags- und Sonntagsseite.

Quando on sape que alcuno es cec, on crede que on pote vider lo anque de detra.

Wenn man einmal weiß, daß einer blind ist, so meint man man könnte es ihm auch von hinten ansehen.

Per le multe leger nos ha contracte un docte barbaritate.

Das viele Lesen hat uns eine gelehrte Barbarei zugezogen.

Io diceva a me mesme: Es impossibile que io crede isto, e durante le dicer io notava que io ja lo credeva un secunde vice.

Ich sagte bei mir selbst: das kann ich unmöglich glauben, und während dem Sagen merkte ich, daß ichs schon zum zweitenmal geglaubt hatte.

Ubi moderation es un error, indifferentia es un crimine.

Wo Mäßigung ein Fehler ist, da ist Gleichgültigkeit ein Verbrechen.

Como felicemente alcunes viverea si illes se inquietava super le cosas de alteres si poco como super su proprias.

Wie glücklich würde mancher leben, wenn er sich um anderer Leute Sachen so wenig bekümmerte, als um seine eigenen.

Le gentil simplicitate del natura ha sovente su causa in le gentil myopia de qui lo observa.

Die edle Einfalt in den Werken der Natur hat nur gar zu oft ihren Grund in der edeln Kurzsichtigkeit dessen, der sie beobachtet.

Le falsitates le plus periculose es veritates moderatamente distorte.

Die gefährlichsten Unwahrheiten sind Wahrheiten mäßig entstellt.

Omne virtute ex intention non vale multo. Sentimento o habitude es le cosa.

Alle Tugend aus Vorsatz taugt nicht viel. Gefühl oder Gewohnheit ist das Ding.

Ben que alcun vices alcuno es interrata vivente, pro ille cento alteres qui es morte remane super le terra.

Wenn auch einmal einer lebendig begraben wird, so bleiben dafür hundert andere über der Erde hängen, die tot sind.

Ille glutiva multe sapientia, ma il esseva como si ille glutiva toto a transverso.

Er verschluckte viel Weisheit, es war aber, als wenn ihm alles in die unrechte Keble gekommen sei.

Il ha homines qui pote creder toto que illes vole creder; illes es creaturas felice!

Es gibt Leute, die können alles glauben, was sie wollen; das sind glückliche Geschöpfe!

On deberea scriber catarro, si illo es solmente in le collo, e catarrho, si illo es super le pectore.

Man sollte Katarr schreiben, wenn er bloß im Halse, und Katarrh, wenn er auf der Brust sitzt.

Al discopertas le plus grande que veniva in le mente human in le tempores recente appertine in mi opinion le arte de judicar libros sin haber legite los.

Unter die größten Entdeckungen, auf die der menschliche Verstand in den neuesten Zeiten gefallen ist, gehört meiner Meinung nach wohl die Kunst, Bücher zu beurteilen, ohne sie gelesen zu haben.

Le americano qui primarimente discoperiva Columbo faceva un mal discoperta.

Der Amerikaner, der den Kolombus zuerst entdeckte, machte eine böse Entdeckung.

Inter omne curiositates que ille habeva colligite in su domo, ille mesme esseva al fin sempre le plus grande.

Unter allen den Kuriositäten, die er in seinem Hause aufgehäuft hatte, war er selbst am Ende immer die größte.

Un cultello sin lamina que care le manico.

Ein Messer ohne Klinge, dem der Stiel fehlt.

FRIEDRICH SCHILLER

Le imagine velate a Sais

Un juvene que forte sete de scientia faceva ir a Sais in Egypto, al apprender le sagessa arcan del prestres, habeva rapidamente percurrirte plure grados con veloce intellecto; semper su desiderio de saper le ha impellite ultra. Le Hierophanta a pena appaciava le aspirante impatiente. “Que ha io, si io non ha toto?” Le juvene diceva. “Ha il ibi un minus e plus? Es tu veritate como le felicitate del sensos solmente un summa que on pote haber plus o minus grande e possede ancora? Non es illo vero unic, indivise? Prende un tono sol ex un harmonia, o prende un color singule ex le iride e toto le qual resta es nihil dum le toto del tonos e colores manca.” Durante que illes parlava, illes stava simul in un isolate rotunda ubi un velate imagine gigantic attraheva le attention del juvene. Stupefacite ille dice al guida:

“Qual cosa es latente post iste velo?”
“Le veritate,” es le responsa. “Como?”
Ille clama, “veritate io solmente
aspira, e isto es occultate pro me?”
“Regula iste cosa con le deitate,”
le hierophanta dice. “Illa dice
que nulle mortal remove iste velo
dum io mesme lo leva. E qui con mano
inconsecrate, culpabile leva
le sacre, interdicte, assi le deitate dice” –
“Que?” – “Ille *videra* le veritate.”
“Un oraculo bizarre! Tu mesme,
tu dunque nunquam haberea levate lo?”
“Io? Vermente non! E io nunquam esseva
tentate a illo.” “Io non lo comprehende.
si inter me e le veritate solmente
esseva iste pariete dividente
tenue –” “E un lege,” su guida le
interrumpe. “Plus importante que
tu pensa es iste tenue gaza – leve pro
tu mano, sed grave pro tu conscientia.”
Le juvene va pensative a domo.
Le aviditate ardorose de scientia le
priva de somno, ille torna e retorna
in le lecto, e se leva a medienocte.
Passo timide involuntariamente
le duce al templo. Ille scande le muro
sin effortio, e un salto decise porta

le hardite in le interior del rotunda.
Ibi ille sta, e silentio circumfere
horribile le sol, interrompите
per le repercussion cave del passos
in le tumbas arcan. Le luna luce
pallidamente, argentee-blau de supra
per le apertura del cupola, e
terribile, como un presente deo
per le tenebrositate le forma
in su longe velo resplende la.
Ille se approxima con incerte passo,
vole tanger le sacre audacemente,
ora ille senti un fremito calide
e fresc que le repulsa con un bracio
invisibile. Infelice, que vole tu
facere? Un voce interior fidel clama.
Vole tu tentar le altissime sancte?
Nulle mortal, le bucca del oraculo
dice, move iste velo ante que io mesme lo
leva. Sed non addeva le oraculo
qui subleva le velo videra
veritate? “Qualcunque es detra illo,
io lo levara!” (Ille crita altemente)
“Io lo vole vider!” “Vider!” Un echo
longemente irridentemente stride.
Ille lo diceva e levava le velo.
vos demanda: “Que videva ille ci?”
Io non lo sape. Inconsciente e pallide,

jacente al pede del Isis le prestres le
trovava le die sequente. Ille nunquam
diceva lo que ille ha la vidite
e apprendite. Su gaudio de viver
pro semper esseva perdite, grande
tristessa le faceva morir tosto.

“Guai a ille,” esseva su verbos preveniente
quando on le rogava con vehementia:

“Guai a ille qui va al veritate per culpa:
Illo nunquam pro ille essera placente.”

FRANZ KAFKA

Un medico rural

Io esseva in grande difficultate: Un viage urgente mie esseva proxime; un criticamente malade me expectava in un vico a dece millias distante, un forte vortice de nive plenava le spatio grande inter me e ille, io haveva un carro, leve, con rotas grande, toto como illo es apte pro nostre stratas provincial; impaccate in le pellicia, le tasca de instrumentos in le mano, io stava al corte preste pro partir, mais le cavallo mancava, le cavallo. Mi cavallo proprie ha crepate heri vespere como resultado de effortio excessive in iste hiberno frigidissime; mi domestica curreva ci e la in le village pro facer se prestar un cavallo, mais illo esseva sin spero, io lo sapeva, e coperite de plus in plus per nive, deveniente de plus in plus immobile, io stava la inutilmente. Al porta le puera pareva, sol, agitava le lanterna, certo, qui ora presta su cavallo pro un tal viage? Io transversava le corte ancora un vice, io trovava nulle possibilitate, distracte, tormentate, io choccava con le pede al porta fragile del porcheria inutilisate durante annos. Illo aperiva, e oscillantemente illo aperiva e claudeva in le cardines. Calor e odor como de cavallos exiva. Un lanterna obscur de stabulo intra oscillava a un corda. Un viro, quattate in le partition basse, presentava su facie aperte con oculos blau. “Debe io junger?” ille demanda, repente foras con manos e pedes. Io non sapeva lo que io debeva dicer e me inclinava pro vider qual altere cosas esseva in le stabulo. Le domestica stava apud me. “On non sape qual cosas es disponibile in le domo proprie,” illa

diceva, e nos ambes rideva. “Holla, fratre, holla, soror!” le staffero clamava, e duo cavallos, animales enorme con flancos forte, se pulsava un detra le altere, le gambas clause al corpore, bassante le capites ben formate como camelos, solmente per le fortia del tornos de su torsos ex le foramine del porta, que illos completamente impleva. Mais tosto illos stava rectemente, con gambas alte, con corpore transpirante densemente. ”Adjuta le,” io diceva, e le puera docile hastava passar le harnese del carro. Mais si tosto que illa esseva apud ille, le staffero la imbracia e pulsa su facie a illo de illa. Illa crita e se refugia a me; marcas rubie de duo filas de dentes es al gena del puera. “Tu bestia!”, io furiosamente clama, “vole tu le flagello?”, mais io tosto reflecte que ille es un estraniero, que io non sape de ubi ille veni e que ille voluntariamente me adjuta, ubi omne alteres falle. Como si ille sape mi pensata, ille non prende mi menacia a mal ma solmente volve le capite a me, sempre occupate per le cavallos. “Ascende,” ille depois dice, e vermente: Toto es preparate. Io nota que io non ha vadite jammais con un equipage tanto belle e allegrementemente ascende. “Mais io va cochiar, tu non cognosce le route,” io dice. “Certo,” ille dice, “io non ira con te, io resta apud Rosa.” “No,” Rosa clama e, con un presentimento correcte de inevitabilitate de su fato, curre a in le domo; io audi le tintinnamento del catena de porta que illa pone avant; io audi le clauder del serratura; io vide que illa de plus chassa per le vestibulo e le cameras e extingue omne lumines pro facer se introvabile. “Tu va con me,” io dice al staffero, “o io me abstine del viage, comocunque urgente illo es. Io non vole dar Rosa a te como precio de compra.” “Allegre!” ille dice; batte le manos; le carro es avellite, como un bloco de ligno

in le currente, ancora io audi como le porta de mi domo crepa e se finde per le assalto del staffero, depois mi oculos e aures es plenate per un sibilo que in mesme modo affice omne sensos. Mais anque illo solmente dura un momento, proque, como si immediatamente ante mi portal le ferma de mi malade aperte, io ja ha arrivate, le cavallos sta calmemente; le cadita de nive ha cessate; le lumine del luna circumferente; le parentes del malade hasta ex le domo; su soror detra illes; on me quasi leva ex le carro; io pote concluder nihil del conversation confuse; in le camera del malade le aer es a pena respirabile; le furno neglecte de focar fuma; io va aperir le fenestra, mais primo io vole regardar le malade. Magre, sin febre, non frigide, non calide, con oculos vacue, sin camisa le puero se leva sub le lecto de lanugines, se appende a mi collo e susurra in mi aure: “Doctor, lassa me morir.” Io riguarda circa me; nemo lo ha audite; le parentes sta mutemente, inclinatemente avante e expecta mi opinion; le soror ha apportate un chaise pro mi sacco a mano. Io aperi le sacco e cerca inter mi instrumentos; le puero continuemente extende le mano a me pro rememorar me su prece; io prende un pincette, lo examina in le luce de candela e lo remitte a su posto. “Si,” io pensa blasphemante, “in tal casos le deos adjuta, invia le cavallo mancante, adde un secunde pro le urgentia, dona al excessu le staffero —” Ora mesmo de nove Rosa veni in mi mente; que io debe facer, como io la salva, como io la trahe de sub le staffero, a dece millias distante, con cavallos incontrollable ante mi carro? Iste cavallos, le quales ora alique ha relaxate le corregias; le quales, io non sape como, de foras pulsante aperi le fenestras; cata mitte un capite per un fenestra e riguarda le malade, imperturbate per

le crito del familia. “Io va retornar tosto,” io pensa, como si le cavallos me invitarea al viage; mais io tolera que le soror, qui crede que io es esturdite per le calor, leva mi pellicia. Un vitro de rum es ponite a mi disposition, le vetulo me colpa al spatula, le dar de su tresor justifica iste intimitate. Io move le capite; in le circulo stricte de pensamiento del vetulo io me sentirea mal, solmente pro iste ration io declina biber. Le matre sta apud le lecto e attrahe me la; io seque e pone, durante que un cavallo hinni in alte voce sub le tecto, le capite al pectore del puero qui freme sub mi barba molliate. Se confirma lo que io sape: le puero es san, aliquanto poco providite de sanguine, imbibite de coffe per le matre curante, mais ille es san e debe esser pulsate ex le lecto con un colpo. Io non es un reformato de mundo e le lassa cubar. Io es empleate per le districto e face mi deber usque le limite, usque la ubi illo deveni quasi nimie. Mal pagate, io totevia es generose e servicial pro le pauperes. Ancora io debe respicer Rosa, e allora le puero pote haber ration e anque io vole morir. Que face io ci in iste hiberno interminabile! Mi cavallo ha crepate, e il ha nemo in le village qui presta le sue a me. Io debe traher mi equipage ex le porcheria; si illos non accidentalmente esseva cavallos, io deberea vader con porcas. Assi il es. E io nuta al familia. Illes sape nihil de isto, e si illes lo sapeva, illes lo non crederea. Scriber proscritiones es facile, mais cetero communicar con le gente es difficile. Allora, ci mi visita ha finite, on me ha vocate in van un altere vice, io es accostumate a isto, con mi campana nocturne tote le districto me tormenta, mais que iste vice io anque debeva dar Rosa, iste puera belle, qui durante annos a pena notate per me viveva in mi domo – iste sacrificio es plus grande, e io debe con sophistica

provisoriamente arrangiar lo in mi capite pro non critar a iste familia que non pote retornar me Rosa. Mais quando io claude mi tasca, face signo pro mi pellicia e le familia sta junctemente, le patre aspirante con le nares super le vitro de rum in su mano, le matre, probabilemente disappunctate per me – allora, que expecta le gente? – con lacrimas mordente se le labios e le soror agitante un toalia multo sanguinose, io es de un maniera o de un altere preste de eventualmente conceder que le puero es forsan malade. Io va a ille, ille surride a me, si io le portarea un suppa le plus cargate – oh, ora ambe le cavallos hinnii; le ruoto probabilemente debe, ordinate per autoritate plus alte, facilitar le examination – e ora io trova: si, le puero es malade. In su fianco dextere, in le region del coxa, un vulnere si grande como un palma ha aperite. Rosate, in multe tinctos, tenebrose in le profundo, deveniente plus clar al bordos, teneremente granulose, con sanguine concentrante inequalmente, aperte como un mina in alto. Isto io vide de distantia. De proximo un aggravamento appare. Qui pote reguardar lo sin sibilar bassemente? Vermes, assi spisse e longe como mi digito auricular, rosate del proprie e in ultra rigate con sanguine, illos se contorque, retenite in le interior del vulnere, al luce. Pau-pere puero, adjutar te non es possibile. Io ha trovate tu grande vulnere; per iste flor in tu fianco tu perira. Le familia es felice, illo me vide in activitate; le soror lo dice al matre, le matre al patre, le patre a alcun invitatos, qui super le puncta del pedes, con bracios extendite balanciante entra per le lumine de luna del porta aperte. “Salvara tu me?”, le puero singultantemente susurra, multo cecate per le vita in su vulnere. Tal es le gente in mi quartiere – sempre demandar le impossibile del medico. Illes ha perdit le fide vetule;

le pastor sede a domo e lacera le casulas, un post le altere; ma le medico debe facer toto con su mano chirurgic tenere. Ben, como il placera: Io non me ha offerite; si vos me usa a fines sacrate, io anque lo supportara; qual melior vole io, medico rural vetule, private de mi domestica! E illes veni, le familia e le decanos del vico, e illes me disvesti; un choro de schola dirigite per le maestro sta ante le domo e canta un melodia multo simple al texto:

“Disvesti le, allora ille sanara,
e si ille non sana, occide le!
Es solmente un medico, es solmente un medico.”

Alora io es disvestite e, le digitos in le barba, con capite inclinate calmemente regarda le gente. Io nonobstante es calme e superior a omnes e io remane assi, ben que illo es inutile, proque ora illes prende me al capite e al pedes e porta me a in le lecto. Illes pone me al muro, al latere del vulnere. Deinde omnes va ex le camera; le porta es claudite; le canto cessa; nubes va ante le luna; le lino de lecto jace calide circum me; le capites de cavallos vacilla como umbras in le fenestras aperte. “Tu sape,” io audi, dicite in mi aure, “mi fiducia in te es multo pauc. Tu anque es solmente alicubi succutite, non veni a pedes proprie. In loco de adjutar tu stringe mi lecto de morte. Lo que me placerea le plus es raspar tu oculos.” “Correcte,” io dice, “illo es un disgratia. Mais io es un medico. Que debe io facer? Crede me, illo non es facile anque pro me.” “De iste excusa io debe contentar me? Ah, io deberea. Sempre io debe contentar me. Con un vulnere belle io nasceva, isto esseva tote mi equipamento.” “Amico juvene,” io

dice, “tu error es: Tu ha nulle idea general. Io, qui esseva ja in omne cameras del malade, te dice: tu vulnere non es tanto mal. Create in le angulo acute per duo colpos del picco. Multes offere lor latere e a pena audi le picco in le foreste, multo minus que illo les approcha.” “Es il vermente assi o decipe tu me in le febre?” “Il vermente es assi, prende le parola de honor de un medico municipal al altere latere.” E ille lo prendeva e deveniva quiete.

Ma ora esseva le tempore de pensar a mi salvamento. Ancora le cavallos fidelmente stava a su locos. Vestimentos, pellicia e tasca tosto esseva recolligite; io non voleva guastar tempore pro vestir; si le cavallos hastava como viaggiante a ci io in certe modo saltava de iste lecto in le mie. Obedientemente un cavallo regredeva del fenestra; io jectava le balla in le carro; le pellicia volava troppo longe, solmente con un manica illo teneva firme a un unco. Satis bon. Io me lanceava super le cavallo. Le corregias trainava, un cavallo a pena esseva juncte al altere, le carro zigzagante vadeva detra, le pellicia como le ultime in le nive. “Allegre!” io diceva, ma il non vadeva allegramente; lente como viros vetule nos nos trahe per le deserto de nive, longemente detra nos le canto nove, ma erronee del infantes:

“Allegra vos, patientes,
Le medico es ponite in vostre lecto.”

Assi io non arrivara jammais a domo, mi cabinetto prospere es perditte; un successor roba de me, ma inutilmente proque ille non pote reimplaciar me; in mi domo le staffero disgustose fure; Rosa es su victima; io non vole excogitar lo. Nude, exponite

al frigido de iste etate infelice, con un carro mundan e cavallos non mundan, io viro vetule voga. Mi pellicia pende detra al carro, ma io non pote attinger lo, e nemo del canalia mobile de patients move le digito. Fraudate, fraudate! Un vice obedite le sonar erronee del campana nocturne – illo es irreparabile.

WOLFGANG BORCHERT

Le pan

Subito illa eveliava. Il esseva duo horas e medie. Illa meditava super proque illa habeva eveliate. Oh si! In le cocina alcuno habeva colpate un chaise. Illa ascoltava le cocina. Il esseva silente. Il esseva tro silente, e quando illa passava le mano super le lecto a su latere, illa lo trovava vacue. Isto esseva lo que lo faceva si silente: le sufflo de ille mancava. Illa se levava e marchava gravemente per le appartamento al cocina. In le cocina illes se incontrava. Le horologio esseva duo horas e medie. Illa videva alcun cosa blanc star al armario de cocina. Illa accendeva le luce. Illa e ille stava facie a facie in le camisa. De nocte. A duo horas e medie. In le cocina.

Super le tabula de cocina il habeva le platto de pan. Illa videva que ille habeva trenchate pan pro se. Le cultello ancora jaceva juxta le platto. E super le drappo micas de pan jaceva. Quando illes iva al lecto, illa sempre nettava le drappo de tabula. Cata vespere. Ma ora micas jaceva super le drappo. E le cultello jaceva la. Illa sentiva como le frigido del tegulas lentamente repeva a illa in alto. E illa averteva su oculos ab le platto.

“Io pensava que ci alique esserea,” ille diceva e reguardava circa se in le cocina.

“Io anque audiva alique,” illa respondeva, e durante que illa diceva isto, illa trovava que ille semblava assatis vetule de nocte in su camisa. Tante annos como ille habeva. Sexanta-tres annos. Durante le die ille a vices semblava minus vetule. Illa sem-

blava vetule, ille pensava, in le camisa illa sembrava assatis vetule. Ma le causa es forsan le capillos. Illos face subito tanto vetule.

“Tu debe haber calceate te. Assi a pedes nude super le tegulas frigide. Tu va prender frigido.” Illa le non regardava proque illa non poteva indurar que ille mentiva. Que ille mentiva depost que illes esseva sponstate durante trenta-nove annos.

“Io pensava que ci alique esserea,” ille diceva un altere vice e regardava de nove assi inutilmente ab un angulo in le altere, “io audiva alique. Pro isto io pensava que ci esserea alique.”

“Io anque audiva alique. Ma il probabilemente esseva nihil.” Illa poneva le platto ab le tabula e lanceava le micas ab le drappo.

“No, il probabilemente esseva nihil,” ille faceva echo.

Illa le adjutava. “Veni. Illo esseva probabilemente foris. Veni al lecto. Tu va prender frigido. Super le tegulas frigide.”

Ille regardava le fenestra. “Si, illo debe haber essite foris. Io pensava que illo esserea ci.”

Illa levava le mano al interruptor de lumine. Io ora debe extinguer le lumine, proque si non io debe regardar le platto, illa pensava. Io non pote regardar le platto. “Veni,” ille diceva e extingueva le lumine, “isto esseva probabilemente foris. Quando il venta, le guttiera sempre colpa le muro. Illo certo esseva le guttiera. Quando il venta, illo sempre strepe.”

Illes ambes marchava gravemente per le corridor obscur al camera de dormir. Lor pedes nude batteva al pavimento.

“Vero il venta,” ille diceva. “Il ventava ja le tote nocte.”

Quando illes jaceva in le lecto illa diceva: “Si, il ventava ja le tote nocte. Illo esseva probabilemente le guttiera.”

“Si, io pensava que illo esserea in le cocina. Illo esseva probabilmente le guttiera.” Ille lo diceva como si ille ja esserea medio in le somno.

Ma illa notava como false su voce sonava quando ille mentiva. “Il es frigide,” illa diceva e oscitava, “io repe sub le co-pertura. Bon nocte.”

“Nocte,” ille respondeva e addeva: “Si, ja es assatis frigide.”

Postea il esseva silente. Post multe minutas illa audiva que ille masticava quietemente e cautemente. Illa respirava intentionalmente lentemente e regularmente a fin que ille non notava que illa esseva ancora vigile. Ma su masticar esseva tanto regular que illo la tardemente addormiva.

Quando ille retornava a domo le vespere sequente, illa poneva quatro trenchos de pan ante ille. Alteremente ille haveva potite mangiar solmente tres.

“Tu pote mangiar quatro,” illa diceva e iva ab le lampa. “Io non pote digerer iste pan ben. Mangia tu un plus. Io non pote digerer isto ben.”

“Tu non pote mangiar solmente duo trenchos,” ille diceva a su platto.

“Io pote. Le vespere io non pote digerer le pan ben. Mangia. Mangia.” Solmente post alcun tempore illa se sedeva sub le lampa al tabula.

FRIEDRICH NIETZSCHE

Labor e enoio

Cercar labor pro le paga – in iste respecto ora quasi omne homines in le pais de civilisation es equal; pro istes le labor es un medio, e non mesmo le fin; pro isto illes es poco delicate secundo le election del labor a condition que illo rende multe ganio. Il ha homines plus rar qui plus tosto peri que labora sin gaudio: ille exigentes, poco contentabiles a qui un ric ganio non importa si le labor mesme non es le ganio de omne ganios. A iste rar specie de homines pertine le artistas e contemplatives de tote typos, mais anque ille otioses qui passa lor vita a chassa, a viage o in querelas amorose e aventuras. Omne istes vole labor e pena, a condition que illo es associate a gaudio, e le labor le plus difficile, le plus penose, si il es necessari. Mais si non illes es de un indolentia resolute, etsi impovrimento, dishonor, periculo de sanitate e de vita es associate a iste indolentia. Illes time enoio non tanto como le labor sin gaudio: vermente illes indige multe enoio si *lor* labor debe succeder. Pro le pensator e pro omne spiritos sensibile enoio es ille desagradabile “calma” del anima que precede le viage felice e le ventos gaudiose; ille debe indurar lo, debe *attendere* su effecto a se – *isto* justo es lo que le naturas inferior non pote obtener de se! Chassar le enoio in omne maniera es basse: como laborar sin gaudio es basse. Forsan distingue le asiaticos ante le europeos que illes es capabile de un quietude plus longe e plus profunde que istes; mesmo lor *Narcotica* opera tardemente e demanda patientia, in contrasto al subitanitate adverse del toxico europees, le alcohol.

E.T.A. HOFFMANN

Le Baron de B.

“Io esseva” (le virtuoso narrava) “alora, quando le Baron de B. esseva in Berlin, ancora multo juvene, io haveva a pena 16 annos e esseva occupate per le studio assidue de mi instrumento, a que io me dedicava con tote facultate e energia, como illo viveva in me. Le maestro de concerto Haak, mi instructor digne mais multo stricte, deveni de plus in plus contente con me. Ille vantava mi technica, le claritate de mi intonation, finalmente ille me lassava sonar le violino con le alteres in le opera e in le concertos de camera regal. A iste occasion io sovente audiva que Haak parlava con le Duport junior, con Ritter e altere grande maestros del cappella super le conversationes musical que le Baron de B. haveva con cognoscimento e gusto in su domo. Mesmo le rege sovente partecipava in illos. Illes mentionava le compositiones grandiose de musicos vetule, quasi oblitate, que on poteva audir in nulle parte altere que al Baron de B., qui secundo le musica pro le violino possedeva le collection le plus complete de compositiones de cata sorta que on pote trovar, ex le tempore le plus vetule usque le tempore le plus nove. Illes depois parlava super le hospitalitate splendide in le domo del Baron, le liberalitate incredibile con que le Baron tractava le artistas, e finalmente esseva de accordo que le Baron vermente debe esser appellate un stella lucente que se leva al celo de Berlin.

Tote isto excitava mi curiositate, mais plus interessante pro me esseva que in tal conversationes le maestros se reuniva

plus proxime e que io in le susurro mysteriose pote differentiar solmente le nomine del Baron e pote divinar de singule verbos abrumpite que se tracta de inseniamento musical, de lectiones. Il me sembla que alora primarimente al facie de Duport un sorriso sarcastic appareva e que omnes insultava le maestro de concerto con alicun provocation. Iste, mesmo solmente poco se defendente, a pena poteva supprimer le riso. Finalmente, presto avertente e capente su violino pro intonar, ille in alte voce diceva: ‘Ille es e remane un viro magnific!’

Io non poteva abstiner me de illo: Nonobstante le risco de esser repulsate in un maniera rude io demandava le maestro de concerto familiarisar me, si facibile, al Baron e prender me con se in su concertos.

Haak me mesurava con grande oculos, e io timeva un reprimenda. In su loco su serio se cambiava a un sorriso estranie e ille diceva: ‘Ben! – Tu pote haber ration con tu demanda, tu pote apprender multo in le domo del Baron. Io va parlar con ille re te e crede que ille te admittera, proque ille ama le compania de scholares juvene de musica.’ –

Poco depois io justo haveva sonate alcun duettos multo difficile de violino con Haak. Ille poneva su violino al latere e diceva: ‘Ben, Karl! Iste vespera vesti tu habito de dominica e calceas de seta. Pois veni a mi domo, nos va ir junctemente al Baron de B. Solmente poc personas es la, e isto da occasion de presentar te a ille.’ – Mi corde batteva violentemente de gaudio, proque io sperava, io mesme non sapeva proque, apprender cosas extraordinari e inaudite.

Nos vadeva a la. Quando nos entrava in le camera, le

Baron, un viro non multo alte, habente multe annos, in un habito de gala foris de moda coloratemente brodate, veniva al incontro de nos e sincermente stringeva le mano de mi instructor.

Io non habeva jammais, regardante alcun viro nobile, sentite plus respecto ver e inclination interior placente. Al facie del Baron esseva le expression plen de bonitate cordialissime, durante que in su oculos esseva le foco obscur que sovente demonstra le artista vermente penetrante per le arte. Tote timiditate con que io de habitude debeva luctar como un juvene inexperimentate, dispareva in iste momento.

‘Como sta vos,’ le Baron comenciava con voce clar e melodiose, ‘como sta vos, mi car Haak, ha vos assidueamente practicate mi concerto? – Ben! Nos audira deman! Ha! Iste es evidentemente le homine juvene, le parve virtuoso brave de que vos parlava?’

Io vergoniose bassava le oculos e sentiva que io rubeva.

Haak mentionava mi nomine e vantava mi disposition e le progressos que io ha facite rapidamente.

Le Baron se verteva a me: ‘Dunque tu ha eligite le violino como tu instrumento, mi filio? Ha tu considerate que le violino es le instrumento le plus difficile que jammais esseva inventate? Que iste instrumento, que in su simplicitate semblante claude le richessa abundante del sono, es un secreto mirific que se revela solamente a poc homines destinate a illo per le natura? Sape tu certo, dice tu spirito te con certitude que tu devenira un maestro del secreto mirific? – Multes lo credeva e totevia remaneva inhabiles miserabile durante lor vita. Io non volerea, mi filio, que tu accresce le quantitate de iste miserabiles. – Alora: Tu pote al minus co-

ram sonar a me, pois io te dicera como tu sta, e tu obedira mi aviso. Il pote evenir a te lo que ha evenite a Karl Stamitz, qui credeva qual grandiose virtuoso del violino ille devenira. Quando io le communicava mi opinion, ille tosto jectava le violino detra le furno, prendeva in su loco viola e *viol d'amour* al mano e faceva ben a isto. A iste instrumentos ille pote sasir con su digitos lateamente tendite e sonava assatis acceptabilemente. Allora – io va audir te, mi filio!

Io doveva devenir confuse per iste discurso prime e aliquanto special. Su verbos me multo impressionava e io sentiva con mal disposition interior que forsan io, habente dedicate me al instrumento le plus difficile, le plus mysteriose, ha osate alique a que io, nonobstante mi entusiasmo, non esseva capace.

On se ora preparava a sonar le tres nove quartettos de Haydn, que allora justo esseva publicate.

Mi maestro prendeva le violino ex le cassa; mais quando ille faceva vibrar le chordas pro intonar, le Baron claudeva ambe su auros con le manos e furibundemente critava: ‘Haak, Haak! Io vos preca pro le amor de deo, como pote vos guastar vostre sonar con vostre instrumento miserabile stridente e strepente!’

Mais le maestro de concerto habeva habite un del violinos le plus magnific que io habite jammais vidite o audite, un ver Antonio Stradivari, e nihil pote indignar le plus que si alcuno non rende le honor requirite a su favorito. Como hinc io meravilia quando ille tosto surridente serra le violino. Ille probabilmente sapeva lo que vadeva evenir. Ille tirava le clave ex le serratura del cassa quando le Baron, qui habeva partite ex le camera, entrava de nove, portante un cassa tapissate con villuto e galones auree

como un baptisando.

‘Io vole,’ ille clamava, ‘io vole conceder un honor a vos, Haak! Vos hodie debe sonar con mi violino le plus vetule e le plus belle. Illo es un ver Granuelo, e comparate al maestro vetule su pupillo, vostre Stradivari, es solmente un canalia. Tartini voleva sonar con nulle altere violinos que con Granuelos. Face un effortio que le Granuelo es docile a aperir su tote splendor ex su interior.’

Le Baron aperiva le cassa, e io videva un instrumento cuje forma testificava antiquitate avantiate. Al latere de isto esseva un archetto estranie que con su curvatura excessive semblava plus convenibile pro tirar sagittas que pro sonar con illo. Le Baron prendeva le instrumento ex le cassa con precaution ceremoniose e lo passava al maestro de concerto qui lo prendeva in su manos mesmo ceremoniosamente.

‘Io non vos da le archetto,’ le Baron diceva surridente colpante le maestro super le spatula, ‘proque vos non pote manear lo e per isto vos non obtenera un technica ordinate.’

‘Le grande immortal Tartini usava un tal archetto,’ le Baron continuava, extrahente le archetto e perspicente lo con reguardo radiante, ‘e post ille il ha super le tote vaste terra solmente duo de su pupillos qui succedeva discoperir le secreto del technica expressive e sonor que es possibile solmente con un tal archetto. Le un es Nardini, qui ora ha septanta annos e es solmente capabile de musica interior. Le altere, como vos, mi seniores, ja sape, es io mesme. Dunque io es le sol homine in que le arte del violinista verace continua viver, e certo non manca mi assidue effortios. – Mais! – Vamos comenciar, seniores!’

Ora le quartettos de Haydn esseva sonate e, como on pote imaginar, con tal grande perfection que il lassava nihil a desiderar.

Le Baron sedeva oscillante con oculos claudite. Pois ille subito se levava, se approximava al sonatores, regardava le folios de musica con fronte arrugante, pois ille retrocedeva con passos silentiose, se sedava, appoiava su capite super le mano – gemeval – ‘Stop!’ ille subito clamava durante un parte cantose in le adagio. – ‘Stop! Pro le deos, isto esseva canto de Tartini, mais vos non ha comprehendite lo. Ancora un vice, per favor!’

E le maestros surridente repeteva le parte con le archetto plus trahite, e le Baron singultava e plorava como un infante!

Quando le quartettos ha finite, le Baron diceva: ‘Un homine divin, iste Haydn, ille pote mover le sentimentos, mais ille non ben cognosce scriber pro le violino. Forsan ille non vole isto, proque si ille lo faceva e scriveva in le sol ver maniera, como Tartini, vos non poterea sonar lo.’

Ora io doveva exequer alcun variationes que Haak ha redigite pro me. –

Le Baron se poneva presso me e regardava le notas. On pote imaginar con qual angustia io comenciava, habente le critico rigorose a mi latere. Mais tosto un movimento allegro vigorose completamente me enthusiasmava. Io oblidava le Baron e poteva liberemente mover in le circulo de tote fortia de que io allora disponeva.

Quando io habeva finite, le Baron me colpava super le spatula e surridente diceva: ‘Tu pote continuar sonar le violino, mi filio, mais tu ancora sape nihil super le technica de archetto e presentation. Le causa de isto pote esser que usque ora tu careva un

instructor capabile.’

Il esseva hora de cena. In un altere camera un repasto esseva preparate que pote esser qualificate como quasi luxuriose, particularmente in respecto del varie bon vinos que esseva servite. Le maestros festinava. Le conversation deveniva de plus in plus clar, e su sol thema esseva le musica. Le Baron displicava un tresor de cognoscentias mirificissime. Su judicamentos, rigorose e energetic, demonstrava non solmente le cognoscitor instructissime, no, le artista perfecte, spirituose, de bon gusto mesme. Particularmente notabile me semblava le galeria de violinistas que ille establishiva. Io va summarisar de isto quanto como io ancora sape.

‘Corelli’ (le Baron diceva) ‘esseva le prime qui preparava le cammino. Su compositiones pote esser sonate solmente in le maniera de Tartini, e isto suffice pro provar como ille ha recognoscite le essentia del sonar de violino. Pugnani es un violinista acceptable. Ille ha sono e multe intelligentia, mais su technica de archetto es troppo molle con alcun appogiamento. Qual cosas on me diceva super Geminani! Quando io le audiva le ultime vice in Paris, ille sonava como un somnambulo qui circumerra in le sonio, e on mesme se senti como in le sonio. Multe tempo rubato sin stilo e postura. Le damnabile perpetue tempo rubato vitia le violinistas optime proque illes per isto negligie le technica de archetto. Io sonava mi sonatas ante ille, e ille recognosceva su error e voleva prender lectiones de me, lo que io inclinava. Mais le puerro habeva ja troppo multo approfondate se in su methodo, e ille deveniva troppo vetule durante illo. Ille alora habeva novanta-un annos. – Que deo pardona a Giardini e non lo vengia in le eternitate mais ille esseva ille qui como le prime mangiava del arbore

del cognoscentia e faceva omne violinistas succedente peccatores. Ille es le prime flottator e ornamentator. Ille solmente presta attention al mano sinistre e al digitos saltante e non sape que le anima del canto es in le mano dextre, que in su pulsos omne perceptiones, como illos es vigile in le pectore, e omne battimentos del corde emana. Io desidera a cata ornamentator un brave Jomelli qui le evelia de su follia per un claffo galliarde, que Jomelli veramente faceva quando Giardini in su presentia guastava un canto magnific per su saltos, cursos, folle trillos e mordentes. Totalmente follemente Lolli se comporta. Iste individuo es un volteator funeste, ille pote sonar nulle adagio, e es solmente su virtuositate proque admiratores ignorante sin sentimento e intelligentia le meravilia. Io lo dice, con Nardini e me le arte ver de violinistas dispare. Le juvene Viotti es un homine brillante con multe talento. Mais a que illo servi? Nulle perseverantia, nulle patientia! – Ille fugiva ex mi schola. Io spera attraher le Kreuzer. Ille ha assidueamente usate mi lectiones e los usara quando io habera retornate a Paris. Ille nuper nullemente mal sonava le concerto que vos justo ora practica con me. Mais ille ancora care le pugno pro mi archetto. – Le Giarnovich non es admittite, ille es un nescie coardo qui osa monstrar disgusto super le grande Tartini, le maestro de omne maestros, e disdignar mi lectiones. Io vole saper que devenira del puero, le Rhode quando ille ha fruite mi lectiones. Ille promitte multo, e il es possibile que ille maestrara mi archetto.’

‘Ille es in tu etate, mi filio, mais de un natura plus serie, plus pensative. – Tu pare, non prende lo mal, esser un parve esturdito. – Ben, isto cessara. – De vos, mi car Haak, io ora spera

multo! Post que io vos instrue, vos ha devenite un homine totalmente altere. Continua in vostre entusiasmo infatigabile e perde nulle hora, vos sape que isto me vexa.’ –

Io esseva stupefacite per toto que io ha audite. Io non poteva attender le tempore pro demandar le maestro de concerto si es ver que le Baron ha instruite le violinistas le plus grande del tempore contemporanee e si ille, le maestro mesme, vermente prende inseniamento de ille!

Vero, Haak respondeva, ille non negligie fruer le inseniamento benefic que le Baron offereva a ille, e io esserea ben avisate ir a ille un bon matino e implorar le a que ille me impartì su inseniamento.

Haak respondeva a nulle de lo que io voleva demandar super le Baron e su talento artistic mais solmente repeteva que io debe facer lo que ille diceva, e alora apprendera le resto.

Me non escappava le sorriso estranie al facie de Haak que, sin presagir le causa de isto, stimulava mi curiositate a un grado altissime.

Quando io depois humilmente submitteva mi desiro al Baron e assecurava que le fervor vivacissime, le entusiasmo fervidissime me animava pro mi arte, ille primarimente me fixava, mais tosto su reguardo deveniva beneficemente jovial. ‘Filio, filio,’ ille diceva, ‘que tu recurre a me, le sol violinista qui ancora existe, prova como in te le impulso artistic deveniva vivace, como in tu anima le ideal del ver violinista surgeva. Io amarea adjutar te, mais de ubi prender le tempore! – Io ha multe labor con le Haak, e il ha iste homine juvene, le Durand, ille vole sonar publicamente e ha comprendite que illo es impossibile ante que ille ha facite un

bon curso presso me. – Alora! – patientia, patientia – inter jentaculo e lunch, o durante le jentaculo – si, la io pote dispendere un hora. Filio, veni a me a dece-duo horas precise, alora io sona con te usque un hora, alora Durand veni!

Vos pote imaginar que io ja le die sequente hastava al Baron con corde colpante.

Ille non permitteva que io faceva un tono de mi violino que io haveva portate con me. Ille me dava un instrumento antiquissime de Antonio Amati. Io non haveva jammais sonate con un tal violino. Le sono angelic que exiva del chordas me enthusi-asmava. Io me perdeva in passages artistic, lassava levar le curso del tonos plus fortemente in undas fremente, cessar in le strepito murmurante! – Io crede que io sonava assatis ben, melio que alcun vices depois. Le Baron discontentemente moveva le capite e diceva quando io finalmente relentava: ‘Filio, filio, tu debe oblidar tote isto. Primarimente tu tene le archetto miserabilmente.’ – Ille me praticamente monstrava como on deberea tener le archetto in le maniera de Tartini. Io credeva que io poteva producer nulle tono in iste modo. Mais mi surprisa esseva non parve quando io, per ordine del Baron repetente mi passages, pois poc secundas recognosceva le grande avantage que iste modo de manear le archetto me dava.

‘Ora,’ le Baron diceva, ‘nos vole comenciar le inseniamento. Sona, mi filio, le sol transportate de un octava e sustene le tono assi longemente como tu pote. Economisa le archetto, economisa le archetto. Que le sufflo es pro le cantator, es le archetto pro le violinista.’

Io faceva como ille diceva e mesmo esseva felice de que io

succedeva a vigorosamente extraher le tono e a lassar lo ascender del pianissimo al fortissimo e puis lassar lo descender con longe, longe archetto. ‘Vide tu, vide tu, filio!’ le Baron exclamava, ‘tu pote facer belle passages, cursos, saltos e naive trillos e ornamentos al ultime moda, mais non sustener un tono debitemente como illo es conveniente. Ora io vole monstrar te que sustener le tono vole dicer con le violino!’ – Ille prendeva le instrumento ex mi mano, poneva le archetto presso le talon! – No! – Vermente le parolas me manca pro dicer lo que ora eveniva.

Presso le ponte ille glissava in alto con le archetto tremente, stridentemente, sibilantemente, stridulantemente, miaulantemente – le tono esseva similar como si un vetule femina, le berillos super le naso, se extenua pro trovar le tono de alcun canto.

E al mesme tempore ille regardava verso le celo, como in beate ecstase, e quando ille finalmente cessava agitar le archetto e poneva le instrumento al latere, su oculos brillava e ille diceva multo movite: ‘Isto es sono! – Isto es sono!’ –

Io me sentiva estraniemente. Ben que io sentiva in mi interior le impulso rider, illo dispareva quando io regardava le facie honorabile que esseva radiante a causa de entusiasmo. E al mesme tempore toto pareva a me como un inquietante apparition de phantasmas. Pro isto io me sentiva movite e poteva dicer nulle parola.

‘Mi filio, isto veniva in tu interior, nonne? Tu non imagina que tal magic fortia pote evocar ex iste parve cosa con quatro povre chordas. Ora – bibe, bibe, mi filio!’ –

Ille plenava un vitro de Madeira. Io doveva biber e mangiar del pastisseria que esseva super le tabula. In iste momento il

sonava un hora.

‘Pro hodie il basta,’ le Baron diceva, ‘va, va, mi filio, e retorna tosto. – La! – prende! prende!’

Le Baron me passava un parve papiro in que io trovava un ducato hollandese bellemente bordate.

Consternate io curreva al maestro de concerto e le diceva toto que occorreva. Mais iste rideva e diceva: ‘Vide tu ora como le cosas sta con nostre Baron e su inseniamento? – Te ille tene pro un comerciante, pro illo tu recipe solamente un ducato. Quando secundo le idea del Baron le maestria cresce, ille accrescera le honorario. Io ora recipe un louis, e Durand, si io non erra, mesmo duo ducatos.’

Io non poteva impedir me de dicer que es un cosa estranie mystificar le bon vetule Baron e prender su ducatos.

‘Tu debe saper,’ le maestro de concerto respondeva, ‘tu debe saper que tote le felicitate del Baron consiste in dar lectiones in le maniera que tu ora cognosce; que ille me e altere maestros, si illes voleva disdignar su lectiones, denunciarea in tote le mundo, pro le qual ille es e remane un critico competente de arte, como guastatores miserabile e ignorante; e finalmente que, excepte le follia de sonar le violino, le Baron es un viro cuje giudicamento artistic pote instruer anque le maestro super multe cosas a su grande advantage. Ora judica, si io face mal quando io nonostante su follia le frequenta e a vices recipe mi louis. – Visita le frequentemente, non ascolta le charlataneria ridicule del folle mais solamente le parolas del viro qui con su mente interior maestra le arte. Illo te benefacera!’

Io sequeva le aviso del maestro. Io a pena poteva suppri-

mer le riso quando le Baron palpava con le digitos, in loco de super le tastiera, super le tabula superior e moveva le archetto a transverso de cordas, assecurante que ille ora sonava le solo magnificissime de Tartini e que ille actualmente esseva le sol qui poteva representar iste solo.

Mais pois ille poneva le violino al latere e conduceva conversationes que me inricchiva de cognoscentia profunde e inflammava mi pectore pro le arte magnific.

Quando io depois sonava in un de su concertos con grande fervor, e isto e illo succedeva multo ben, le Baron regardava circa se fermente surridente e diceva: ‘Le puero debe isto a me, le discipulo del grande Tartini!’

Assi me dava beneficio e gaudio le lectiones del Baron e anque su – ducatos hollandese bordate.”

JOHANN PETER HEBEL

Reunion insperate

A Falun in Svedia ante plus de cinquanta annos un minator juvene basiava su sposa juvene e belle e diceva a illa: “Le die de Sancte Lucia nostre amor essera benedicte per le mano del prestre. Allora nos essera marito e uxor e facera nostre proprie nido.” – “E pace e amor debe habitar in illo,” le sposa belle diceva con un sorriso gratiose, “nam tu es mi sol e toto, e sin te io vole plus tosto esser in le fossa que in un altere loco.” Ma quando ante le die de Sancte Lucia le pastor habeva proclamate le secunde vice in le ecclesia: “Si ora alcuno pote monstrar un obstaculo, proque iste personas non pote convenir maritalmente,” le morte se signalava. Nam quando le matino sequente le homine juvene passava le domo de illa in su vestimento nigre de minator – le minator sempre porta su roba de morte – ille palpitava al fenestra de illa e diceva a illa bon matino, ma non plus bon vespere. Ille non retornava jammais del mina, e illa orlava in van le mesme matino un pannello de collo nigre con un borda rubie pro ille al die de nuptias, e quando ille non veniva, illa lo mitteva al latere e plorava pro ille e non le oblidava jammais. Interim le citate Lisbona in Portugal esseva destruite per un seismo, e le guerra de septe annos preteriva, e imperator Francisco moriva, e le compania de Jesus esseva supprimate e Polonia dividite, e le imperatrice Maria Theresia moriva, e Struensee esseva executate, America deveniva libere, e le fortia unite francese e espaniol non poteva conquerir Gibraltar. Le turcos serrava le

general Stein in le cava de Veterani in Hungaria, e le imperator Joseph anque moriva. Le rege Gustav de Svedia conquireva Finlandia russe, e le revolution francese e le guerra longe comenciava, e le imperator Leopold II anque iva in le fossa. Napoleon conquireva Prussia, e le angleses bombava Copenhagen, e le paisanos seminava e recoltava. Le molinero molinava, e le ferrero batteva le ferro, e le minatores minava pro le filones de metallo in lor officina subterranee.

Ma quando le minatores a Falun in le anno 1809 un poco ante o post le solstitio de estate voleva foder un nove apertura inter duo puteos, circa 300 cubitos profunde sub le terra, illes exhumava ex le detrito e aqua vitriolic le cadavere de un homine juvene que esseva totalmente penetrata per vitriolo de ferro, ma alteremente inalterate e non putrite, quo on poteva recognoscer su lineamentos de facie e su etate clarmente, como si ille moriva un hora retro o se addormiva durante le labor. Ma quando on le portava al lumine, patre e matre, amicos e cognoscentias longemente esseva morte, nulle homine cognosceva le homine juvene dormiente o su accidente, dum le sposa anterior del minator veniva, qui un die iva al labor e non retornava jammais. Gris e contrahite illa veniva con un crucia al loco e recognosceva su sposa; e plus con delicia gaudiose que con dolor illa clinava al cadavere amate, e solmente quando illa habeva restabilite se de un movimento longe e vehemente del animo, illa finalmente diceva “Il es mi sposo pro qui io habeva essite in lucto durante cinquanta annos e que deo me lassa vider ancora un vice ante mi fin. Octo dies ante le nuptias ille ha vadite in le mina e non retornate jammais.” Ora le animas de omne circumstantes esseva

prendite per melancholia e lacrimas, quando illes videva le sposa anterior ora in le forma del vetulesa marcite adynome e le sposo ancora in su beltate juvenil, e como in le pectore de illa post cinquanta annos le flamma del amor juvenil se eveliava ancora un vice; ma ille non aperiva le bucca pro un sorriso o le oculos pro recognoscer la; e quando illa finalmente le faceva portar per le minatores in su camera, como le sol qui pertineva a ille e haveva un directo a ille, usque su fossa esseva preparate al cemeterio. Le die sequente, quando le fossa esseva preparate al cemeterio e le minatores veniva pro portar le al fossa, illa aperiva un cassetta, illa mitteva le pannello nigre de seta con bandas rubie circa su collo e le accompagniava in le habito de dominica, como si illo esseva le die de nuptias de illa e non le die de interramento de ille. Nam quando illa esseva ponite in le fossa ille diceva: “Ora dormi ben, ancora un die o dece in le lecto fresc de nuptias, e non enoia te. Io ha solmente poc cosas a facer e venira tosto, e tosto il de nove essera die. Le terra non tenera un secunde vice lo que illo ha retornate un vice,” illa diceva quando illa iva e regardava retro un altere vice.

Biographias

Georg Christoph Lichtenberg (1742-1799) esseva un mathematico, scientista, e aphorista. Iste libro contine un parve selection de su aphorismos.

Friedrich Schiller (1759–1805) esseva un poeta, dramaturgo, e historico. Ille es considerate como un del dramaturgos german le plus importante. Anque plure de su balladas es considerate como classicos. ”Le imagine velate a Sais” (germano: *Das verschleierte Bild zu Sais*) es un ballada que esseva publicate in 1795.

Johann Peter Hebel (1760–1826) esseva un scriptor, theologo, e pedagogo german. Ille scribeva poemas in le dialecto alemannic e contos. ”Reunion insperate” (germano: *Unverhofftes Wiedersehen*) appareva in 1811 in un calendario publicate per Hebel.

Heinrich von Kleist (1777-1811) es cognite como un autor de dramas e novellas. ”Veritates improbable” (germano: *Umwahrscheinliche Wahrhaftigkeiten*) es un del contos e anecdotas le quales ille scribeva inter 1810 e 1811, poc tempore ante su morte per suicidio.

E.T.A. Hoffmann (1776-1822) esseva un scriptor del romanticismo. Ille esseva un autor multo influente al exterior de Germania. ”Le Baron de B.” es un parte del collection de contos ”Le fratres de Serapion” (germano: *Die Serapionsbrüder*).

Friedrich Nietzsche (1844–1900) esseva un philologo qui deveniva cognite per su libros philosophic. "Labor e enoio" (germano: *Arbeit und Langeweile*) es extrahite de su libro "Le gai scientia" (germano: *Die fröhliche Wissenschaft*), publicate in 1882.

Franz Kafka (1883–1924) viveva in Praga ma scribeva in le lingua german. Su obra le plus cognite es probabilemente le romance incomplete "Le processo" (germano: *Der Process*). Le conto "Un medico rural" (german: *Ein Landarzt*) esseva publicate in 1918. Kafka lo considerava como un de su optime contos.

Wolfgang Borchert (1921-1947) esseva un autor e dramaturgo. Su obras esseva producite sub le impression de su experientias durante le Secunde Guerra Mundial. "Le pan" (germano: *Das Brot*) esseva publicate in 1946.

Contento

Veritates improbabile	3
Aphorismos	7
Le imagine velate a Sais	12
Un medico rural	16
Le pan	24
Labor e enoio	27
Le Baron de B	28
Reunion insperate	41
Biographias	44
Contento	46